

wel boeiend didaktisch materiaal.

En dan nog een laatste opmerking : wie belang stelt in de uitgewerkte resultaten van het onderzoek kan binnen enkele maanden terecht in het tijdschrift Taal en Tongval, dat de volledige tekst van het artikel zal publiceren (waarschijnlijk april-mei 1977).

G. De Schutter
Universiteit Antwerpen
(UIA)
Universiteitsplein 1,
2610 Wilrijk

II. BOEKBESPREKINGEN

Nader komen

tot poëzie

Bespreking van enkele boekjes die zich met dit probleem bezighouden.

- 1. TAAL ER NAAR een inleiding tot het lezen van poëzie
S.G. van Campen - uitgeverij NIB
verdelers: Noordnederlands Boekbedrijf - Paleisstr. 23
Antwerpen
- 2. RONTGENSTRALEN DOOR MODERNE POEZIE
Drs.J.H.Caspers en J.G.M.Weck - uitg. Versluys
verdelers: idem NNB Paleisstraat - Antwerpen
- 3. IK ORENSNIJDER teksten omtrent moderne poëzie in Vlaanderen en Ned.
Hugo Brems - uitgeverij De Nederlandse
Boekhandel Antwerpen
- 4. DE BREKENDE SLEUTEL moderne poëzie geanalyseerd
Hugo Brems - uitgeverij idem De Ned.Boekh.

De moedertaalleraar die de moeilijke opgave kent van poëzielessen, begrijpt de schroom waarmee ik deze 4 boekjes poëzie (vooral moderne) aan u voorstel.

Ik zal u eerst de boekjes apart voorstellen.

1. TAAL ER NAAR . bevat een ruime keuze: een 80-tal meestal moderne gedichten (ook wel eentje van Perk, maar vooral expressionisten, experimentelen en zestigers).

De zeer verantwoorde keuze is klaarblijkelijk gemaakt in functie van jonge mensen (vanaf 12 jaar) en geordend volgens opklimmende moeilijkheid.

De samensteller heeft zijn bloemlezing in 7 gedeeld en elk deel voorzien van een begeleiding "tot het lezen van één gedicht". Hij neemt de lezer als het ware bij de hand en verkent samen met hem de poëtische kracht én de betekenis van het gedicht. Hij doet het zoetjesaan, zonder de poëzie geweld aan te doen. Hoofdzaak: poëzie leren lezen en waarderen.

Dit boekje werd reeds in een vroegere jaargang van VON-INFORMATIE aanbevolen.

2. RÖNTGENSTRALEN... is samengesteld ten behoeve van leerlingen van de hogere graad van het Middelbaar Onderwijs en bevat meer dan 50 gedichten van slechts 6 moderne auteurs : Claus, Lucebert, G. Van der Graft, Hans Andreus, Ellen Warmond, Leo Vroman.

Naast elk gedicht schrijft hij zijn soms vrij gedetailleerde interpretatie, al te dwingend soms naar mijn gevoel. Verwijzingen naar ander werk van de dichter (eventueel proza) doen een bekommernis naar literatuurkennis als zodanig veronderstellen.

3. IK ORENSNIJDER bevat een zeer goede keuze uit de moderne poëzie in Vlaanderen en Nederland, een 40-tal gedichten vanaf Van Ostayen en Burssens tot de konkrete poëzie van Paul De Vree en Ivo Vroom. De samensteller aarzelt niet ook minder traditionele gedichten op te nemen. Terocht. Ze zijn representatief voor hun genre en liggen in de belangstellingssfeer van jonge mensen. (15 tot 18-jarigen en ouder)

Korte, essayistische teksten, passend bij elk genre en elke richting, een knappe inleiding over de Avant-garde van de hand van Hugo Brems, en een geschikte bibliografie maken het werk vooral geschikt voor de hoogste klas van het Middelbaar Onderwijs en uiteraard voor ieder die belangstelling heeft.

4. DE BREKENDE SLEUTEL hoort eigenlijk bij het vorige boekje. De samensteller heeft hierin ongeveer dezelfde gedichten opgenomen als in het schoolboekje, maar hij heeft ze daarenboven geanalyseerd.

Uit zijn verantwoording blijkt met welke schroom hij dit doet. "Het doel van de analyse is de volle realisatie van de poëtische potenties van de tekst." Zijn analyse wil dus expliciteren en de lezer bewust maken van de mogelijkheden van het gedicht. Daarna kan de lezer de voor hem meest aantrekkelijke en samenhangende mogelijkheid kiezen. H.Brems wil "de typisch poëtische aard van de gedichten valoriseren."

De leraar die deze analyses met dezelfde schroom leest als waarmee ze aangeboden zijn, vindt er een bron van gegevens in om zijn zekerheid in het benaderen en begrijpen van poëzie te versterken, en dus ook om poëzie beter aan te bieden. Hij moet natuurlijk liefst niet vergeten hoezeer hijzelf geholpen werd, en toch ook hoezeer hij zijn persoonlijk aanvoelen wilde bewaren.

Dat een analyse al te vaak de poëzie ontluistert i.p.v. ze toegankelijk te maken voor de (jonge) lezer, weet en vreest ieder die van poëzie houdt. Poëzie behoeft immers geen verklaring. Poëzie zegt wat de dichter wou zeggen. Poëzie is.

Maar wij zouden geen leraar zijn, indien wij ook niet erin geloofden dat wij leerlingen poëzie kunnen doen smaken, kunnen doen beleven, ja zelfs -soms, waar het past- begrijpen, door het overbrengen van eigen beleven.

Al te vaak pogen wij dit te doen door de sonoriteit van onze stem, waarmee wij ritmisch en sonoor de verzen eerbiedig en bewonderend aan ons jeugdig en gewillig gehoor willen meedelen. Speelt onze ijdelheid ons hier geen parten? En onze illusie dat diep poëtisch aanvoelen via bewondering kan overgedragen worden? Wat wij overdragen is dan onze bewondering, niet de poëzie.

Doch wie door rationeel ontleden denkt poëzie dichters bij de leerlingen te brengen, heeft het zeker niet bij het rechte eind, zoals we hierboven reeds stelden.

Wanneer ik u deze boekjes voorgesteld heb, dan is het om u een handje te helpen, maar dan ook niet meer dan een handje. Elk leraar moet voor zichzelf uitmaken wat hij van deze benaderingen in zijn lessen gebruikt of laat gebruiken, en hoe hij dit gebruikt. Ik kan ze alle 4 aanbevelen, voorzover ze als leidraad gebruikt worden. De persoonlijkheid van de leraar moeten we bij zo iets subtiels als poëzie meer dan waar ook eerbiedigen.

Dat de leraar dan ook de persoonlijkheid van de leerling, die met poëzie geconfronteerd wordt, moet eerbiedigen, is wel vanzelfsprekend.

Een interpretatie opleggen is uit den boze, met bekwame hand en zacht de leerlingen nader bij het gedicht brengen is hoogste goed.

Ik denk ook met een soort weemoed aan de uitverkochte mooie grote map met "Gedichten ook voor jou", 21 gedichten na 1965 (van Claus tot Claus), samengesteld door Herman Bogaert en Hugo Bousset. Ook deze samenstellers waagden een schroomvallige poging poëzie te voorzien van een licht commentaar, dat dan meteen verwees naar een methodische aanpak.

De methode van aanbieden is inderdaad van het allergrootste belang. Ze is weer afhankelijk van de leeftijd en de aard van de leerlingen, (ook kleintjes zijn vatbaar voor poëzie), van de persoonlijkheid van de leraar, en van zijn bedoeling die hij met zijn poëzielessen nastreeft.

Wij verwijzen nog even naar het Poëziewerkschrift I en II dat in de vorige VON-INFORMATIE besproken werd. Ook in deze boekjes poogt de schrijver kinderen (hier van 12 tot 15 jaar) dichters bij poëzie te brengen en wel via een actieve methode die echter ook voor ouderen zeer geschikt is.

Bij een dergelijke aanpak is het ^{echter} altijd oppassen geblazen. Want nog eens: poëzie is ongrijpbaar, subtiel, en broos. Behandel haar en ook de poëtische mens met zachtheid.

D.S.

als je vierendertig maal het welgekozen woord poëzie van een wazig trema moet voorzien dan heeft dat in het geheel niets meer poëtisch noot van de overtikker
